

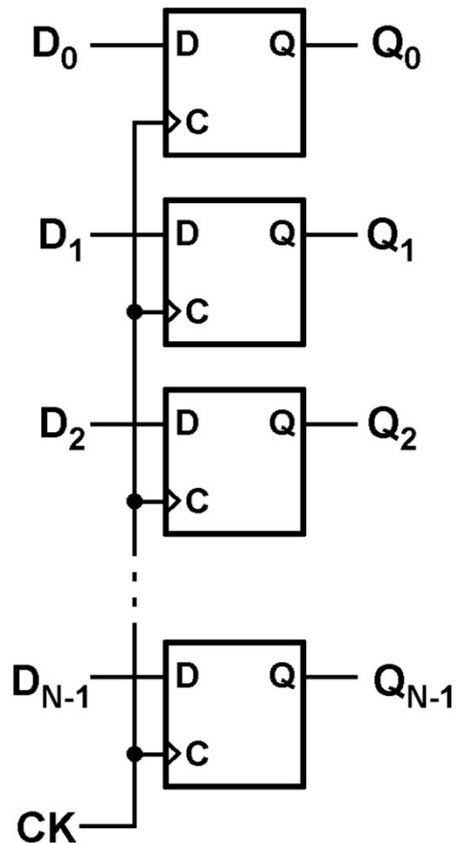
Bloki Sekwencyjne / Synchroniczne

- **Rejestry...**
- **Liczniki...**

REJESTRY

- Rejestry stanowią proste bloki pamięciowe, służące do przechowywania danych zerojedynkowych.
- Zapis i odczyt danych może być szeregowy albo równoległy.
- Zwykle stanowią grupę przerzutników *D* lub zatrzasków *Latch*.
- Kasowanie poprzez wpis 00...0.

Rejestr – typowy blok pamięciowy (*rejestr równoległy*)

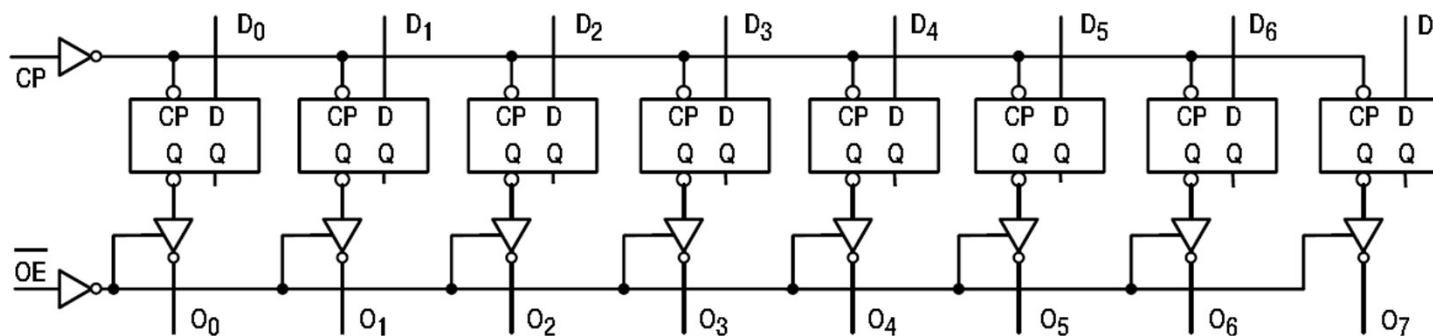
N-bitowy rejestr z wpisem równoległym pod wpływem zbocza narastającego sygnału CK.

Zamiast przerzutników można zastosować bramkowane zatrzaski D (Latch), wówczas wpis jest wykonywany w czasie trwania aktywnego poziomego sygnału CK.

Zwany również równoległo-równoległym.

74374

Ośiem przerzutników typu D, z wyjściami trójstanowymi

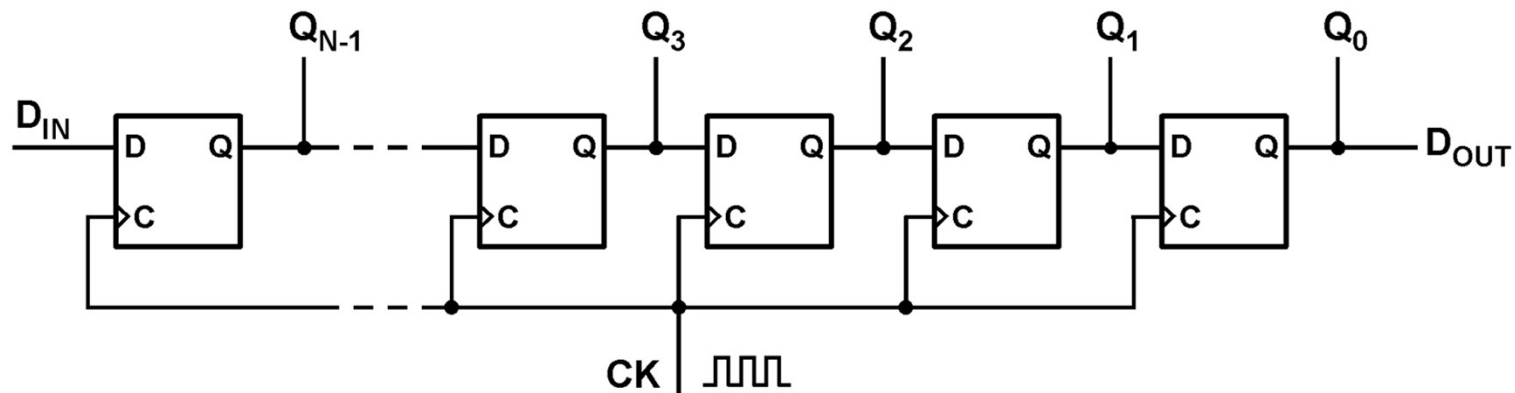

CP – clock pulse
OE – output enable

Rejestr przesuwający (w prawo)

CK	D _{IN}	Q ₇ ...Q ₀	
0	—	0 0 0 0 0 0 0 0	— stan początkowy rejestru
0/1	1	1 0 0 0 0 0 0 0	→
0/1	1	1 1 0 0 0 0 0 0	
0/1	0	0 1 1 0 0 0 0 0	
0/1	0	0 0 1 1 0 0 0 0	
0/1	1	1 0 0 1 1 0 0 0	
0/1	1	1 1 0 0 1 1 0 0	
0/1	0	0 1 1 0 0 1 1 0	
0/1	0	0 0 1 1 0 0 1 1	
0/1	0	0 0 0 1 1 0 0 1	
0/1	0	0 0 0 0 1 1 0 0	

Rejestr przesuwający (w prawo)

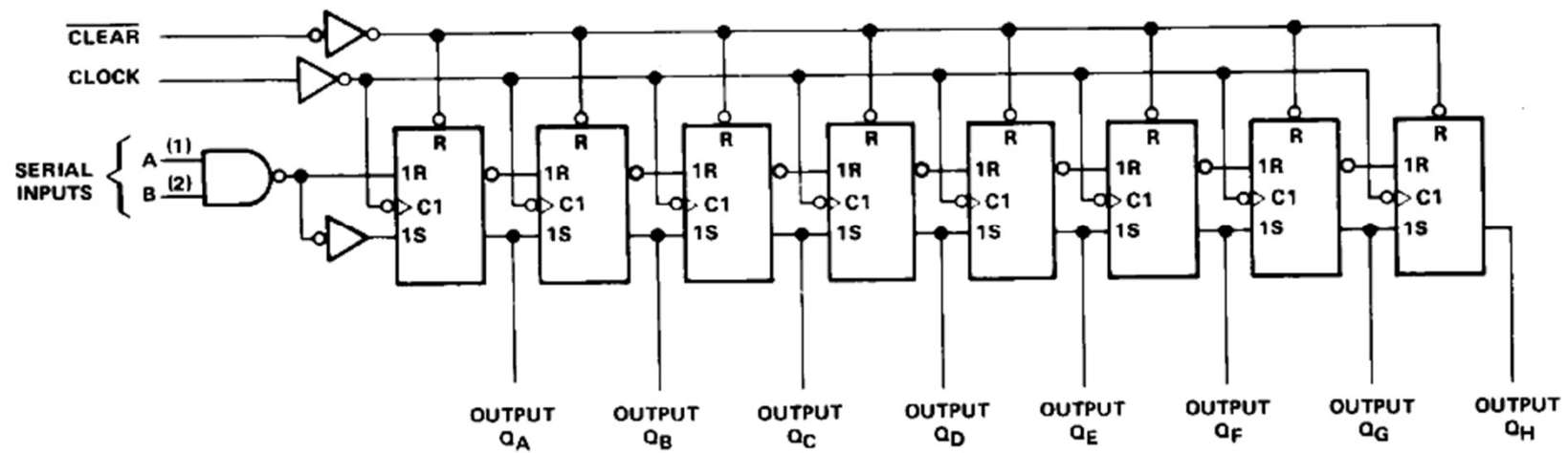

szeregowo-szeregowy – wejście D_{IN} , wyjście D_{OUT}

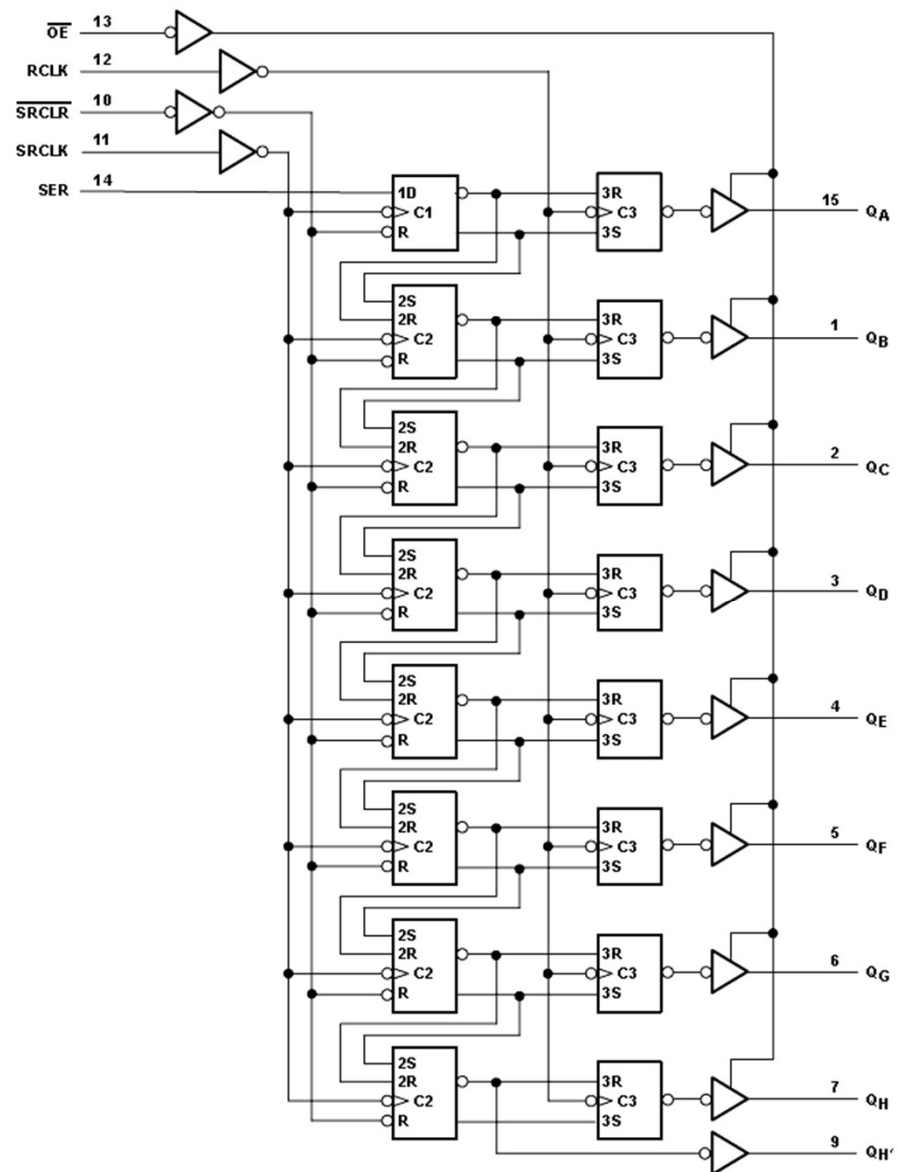
szeregowo-równoległy – wejście D_{IN} , wyjścia $Q_{N-1} \dots Q_0$

Przesuw następuje w chwili pojawienia aktywnego zbocza zegara CK.

74164

74595

LICZNIKI

LICZNIK – blok cyfrowy rejestrujący liczbę impulsów, które pojawiły się na dedykowanym wejściu

Każdy licznik zawierający n przerzutników ma pewną liczbę różnych stanów zwaną długością cyklu:

$$m \leq 2^n$$

określającą maksymalną liczbę impulsów, które mogą być zliczone.

Zazwyczaj licznik określa się jako *licznik modulo m* .

Wyjściem licznika Q są wyjścia przerzutników $Q_{n-1} \dots Q_0$.

Liczniki

Zależnie od kodu liczby Q wyróżnia się liczniki:

- dwójkowe (binarne),**
- dziesiętne (BCD),**
- pierścieniowe,**
- liczniki Gray'a.**

Zależnie od sposobu ustalania się wyjść:

- synchroniczne (równoległe) – jednoczesna zmiana stanów, wejścia zegarowe przerzutników są połączone równoległe,**
- asynchroniczne (szeregowo) – zmiany stanów następują kolejno, wejście zegarowe każdego przerzutnika jest połączone z wyjściem poprzedniego przerzutnika.**

Liczniki – synchroniczny licznik dwójkowy

Np. modulo 16 zliczający „w górę”, czyli $n = 4$ bo $2^4 = 16$

$Q_3 Q_2 Q_1 Q_0$	$L(Q)$
0 0 0 0	0
0 0 0 1	1
0 0 1 0	2
0 0 1 1	3
0 1 0 0	4
0 1 0 1	5
0 1 1 0	6
0 1 1 1	7
1 0 0 0	8
1 0 0 1	9
1 0 1 0	10
1 0 1 1	11
1 1 0 0	12
1 1 0 1	13
1 1 1 0	14
1 1 1 1	15

		$Q_1 Q_0$			
		00	01	11	10
$Q_3 Q_2$	00	0 0 0 1	0 0 1 0	0 1 0 0	0 0 1 1
	01	0 1 0 1	0 1 1 0	1 0 0 0	0 1 1 1
	11	1 1 0 1	1 1 1 0	0 0 0 0	1 1 1 1
	10	1 0 0 1	1 0 1 0	1 1 0 0	1 0 1 1

$Q_3 Q_2 Q_1 Q_0$

Liczniki – synchroniczny licznik dwójkowy

Funkcje wzbudzeń dla przerzutników T

$Q_3Q_2 \backslash Q_1Q_0$					
		00	01	11	10
00	0	0	0	0	0
01	0	0	1	0	
11	0	0	1	0	
10	0	0	0	0	

T_3

$Q_3Q_2 \backslash Q_1Q_0$					
		00	01	11	10
00	0	0	1	0	
01	0	0	1	0	
11	0	0	1	0	
10	0	0	1	0	

T_2

$Q_3Q_2 \backslash Q_1Q_0$					
		00	01	11	10
00	0	1	1	0	
01	0	1	1	0	
11	0	1	1	0	
10	0	1	1	0	

T_1

$Q_3Q_2 \backslash Q_1Q_0$					
		00	01	11	10
00	1	1	1	1	
01	1	1	1	1	
11	1	1	1	1	
10	1	1	1	1	

T_0

$$T_0 = 1$$

$$T_1 = Q_0$$

$$T_2 = Q_1 Q_0$$

$$T_3 = Q_2 Q_1 Q_0$$

Przeniesienia równoległe

$$T_0 = 1$$

$$T_1 = Q_0$$

$$T_2 = Q_1 T_1$$

$$T_3 = Q_2 T_2$$

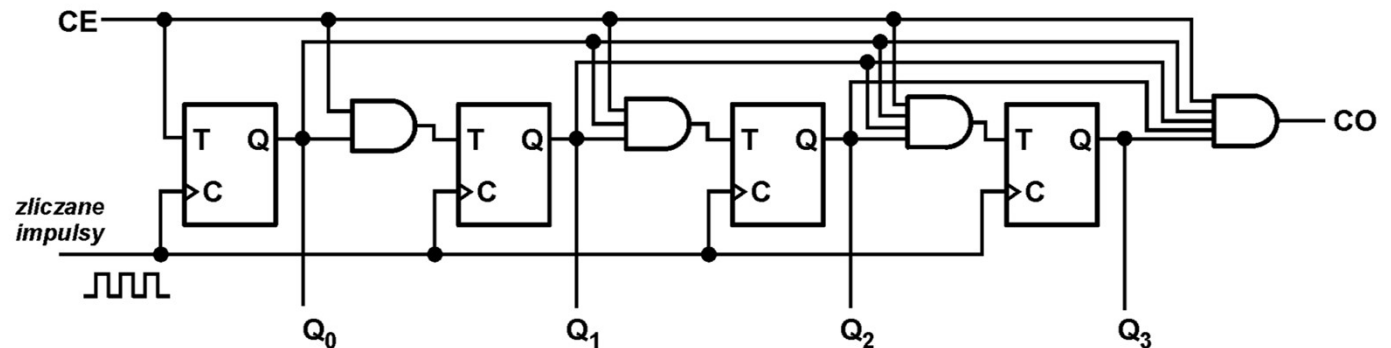
Przeniesienia szeregowe

Liczniki – synchroniczny licznik dwójkowy

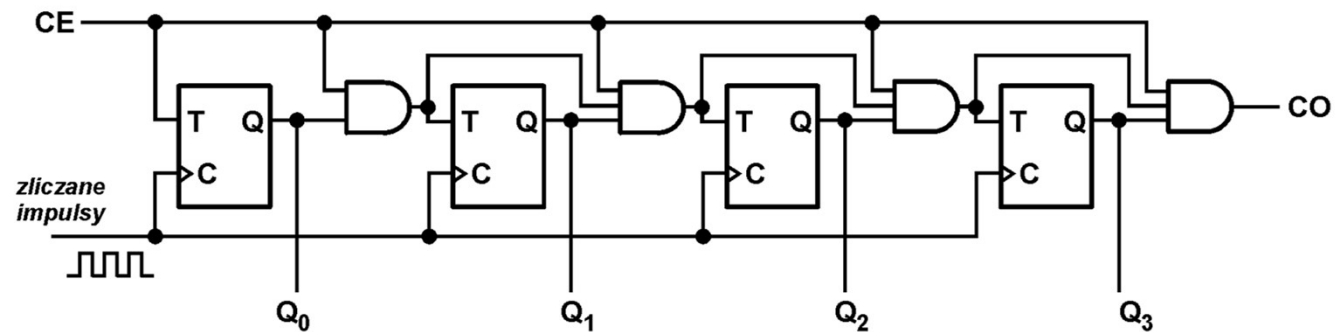
Licznik z zezwoleniem na liczenie – sygnał *CE* (*Count Enable*)

Dodatkowy sygnał przeniesień *CO* (*Carry Out*)

Licznik z przeniesieniami
równoległymi

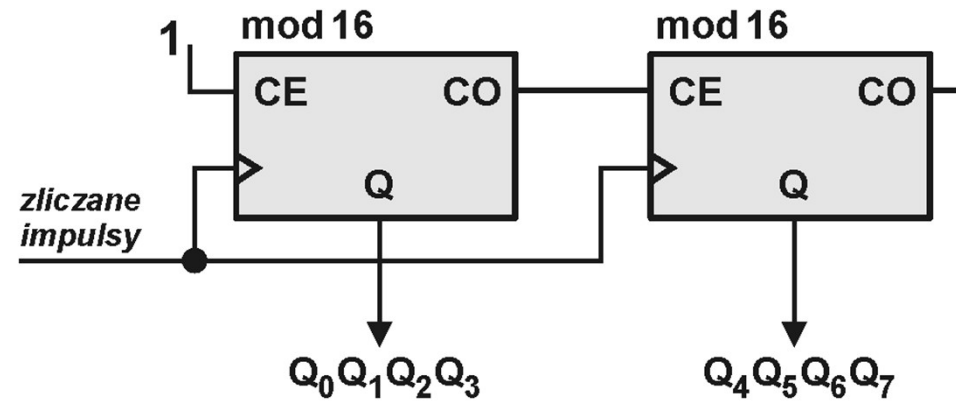
Licznik z przeniesieniami
szeregowymi

Liczniki – synchroniczny licznik dwójkowy

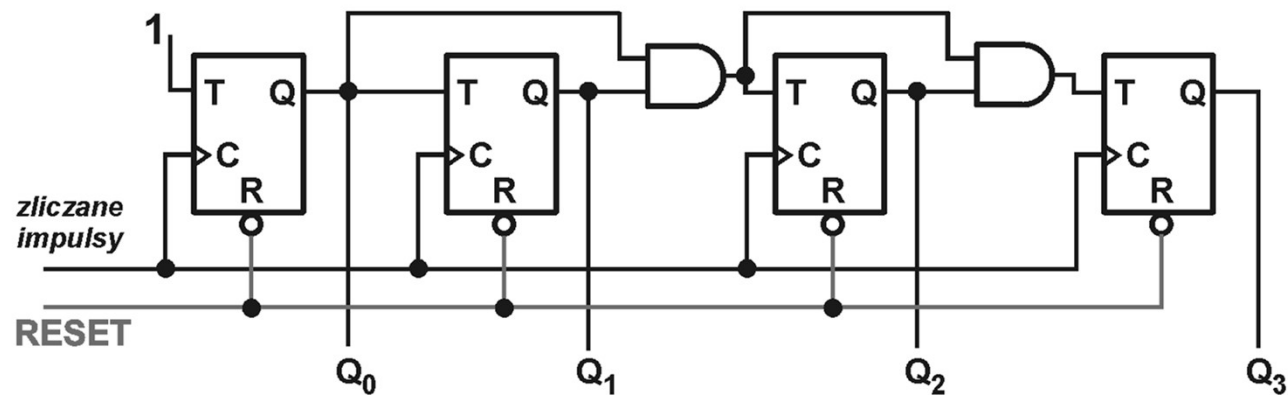
Zwiększenie cyklu liczenia poprzez użycie przeniesiń zewnętrznych

Np.: Licznik modulo 256

Liczniki – synchroniczny licznik dwójkowy

Przygotowanie licznika do pracy polega na ustawieniu wartości początkowej, np. 000...0 (czyli kasowanie, zerowanie).

Liczniki – synchroniczny licznik dwójkowy

Zliczanie „w tył”

$Q_3 Q_2 Q_1 Q_0$	$L(Q)$
1 1 1 1	15
1 1 1 0	14
1 1 0 1	13
1 1 0 0	12
1 0 1 1	11
1 0 1 0	10
1 0 0 1	9
1 0 0 0	8
0 1 1 1	7
0 1 1 0	6
0 1 0 1	5
0 1 0 0	4
0 0 1 1	3
0 0 1 0	2
0 0 0 1	1
0 0 0 0	0

W wyniku syntezy otrzymujemy:

Przeniesienia
równoległe

$$T_3 = \overline{Q_2} \overline{Q_1} \overline{Q_0}$$

$$T_2 = \overline{Q_1} \overline{Q_0}$$

$$T_1 = \overline{Q_0}$$

$$T_0 = 1$$

Przeniesienia
szeregowe

$$T_3 = \overline{Q_2} T_2$$

$$T_2 = \overline{Q_1} T_1$$

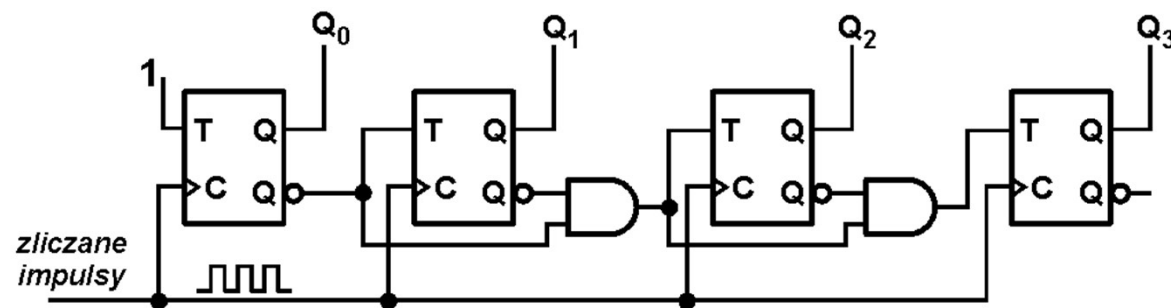
$$T_1 = \overline{Q_0}$$

$$T_0 = 1$$

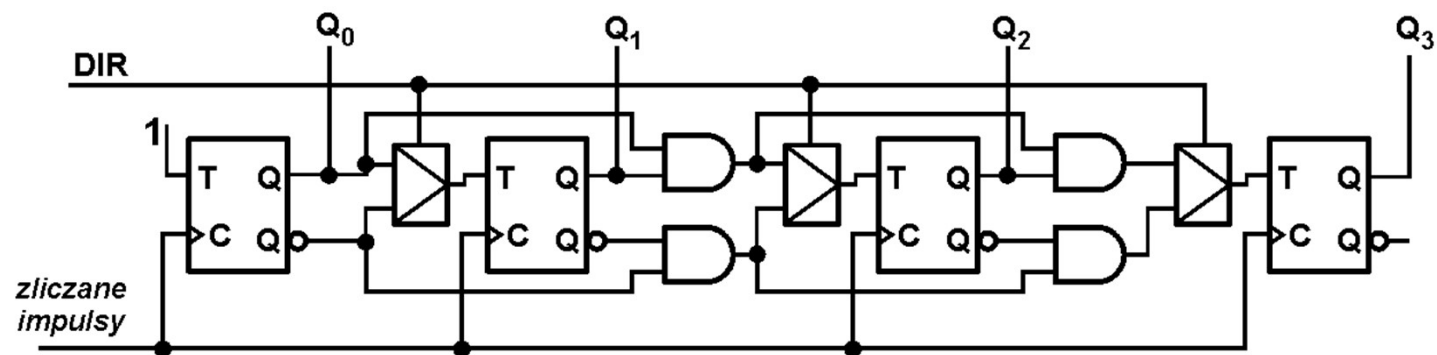

Liczniki – synchroniczny licznik dwójkowy

Licznik z przeniesieniami szeregowymi zliczający „w tył”

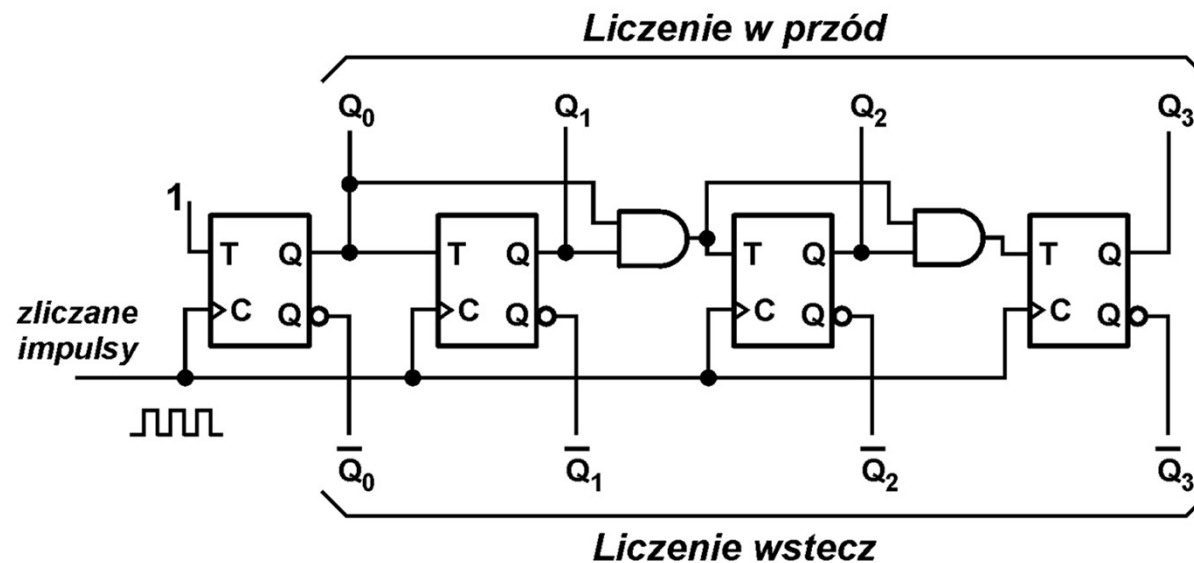
Licznik rewersyjny z przeniesieniami szeregowymi

Liczniki – synchroniczny licznik dwójkowy

Licznik rewersyjny...

Liczenie wstecz można uzyskać z zanegowanych wyjść Q, ale dotyczy to tylko liczników dwójkowych.

74160 ...

**Rodzina synchronicznych liczników 4-bitowych
z wpisem i zezwoleniem...**

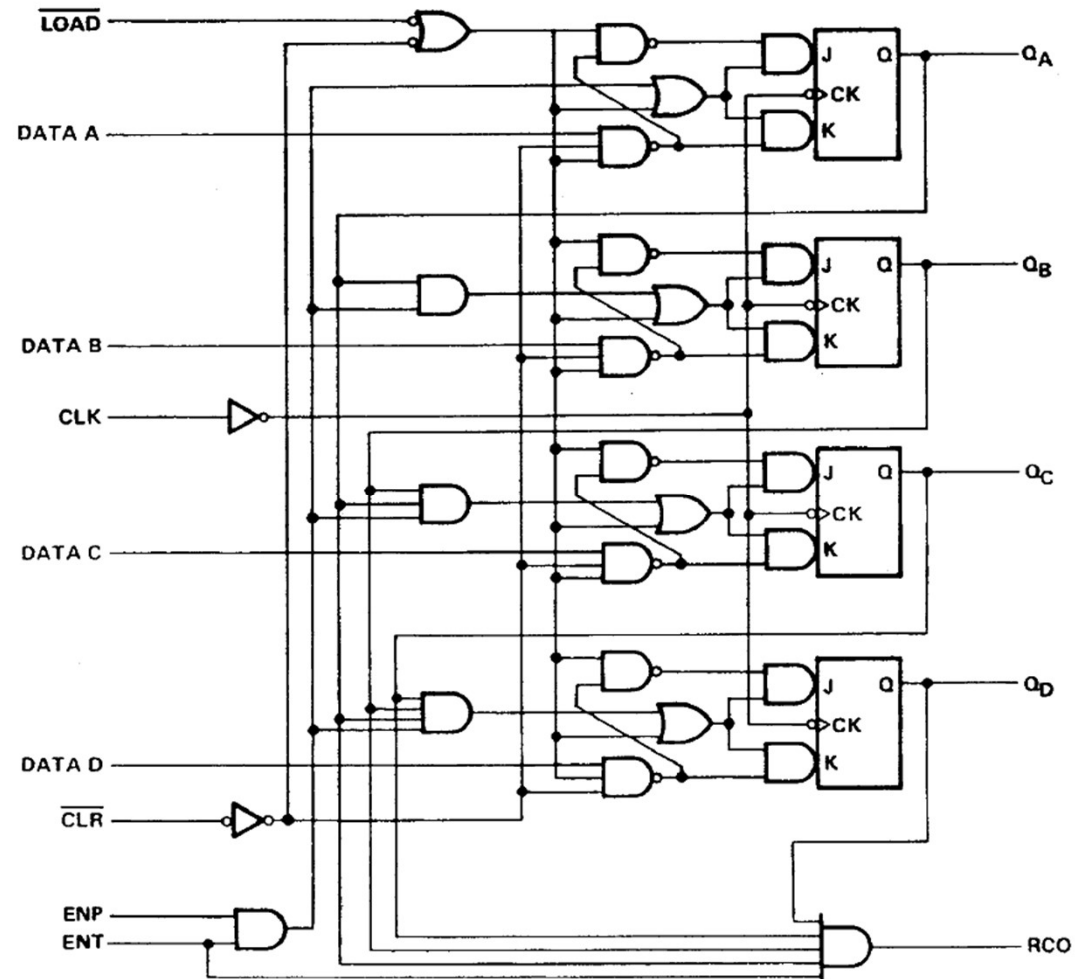
160 , 162 – BCD

161 , 163 – Binary

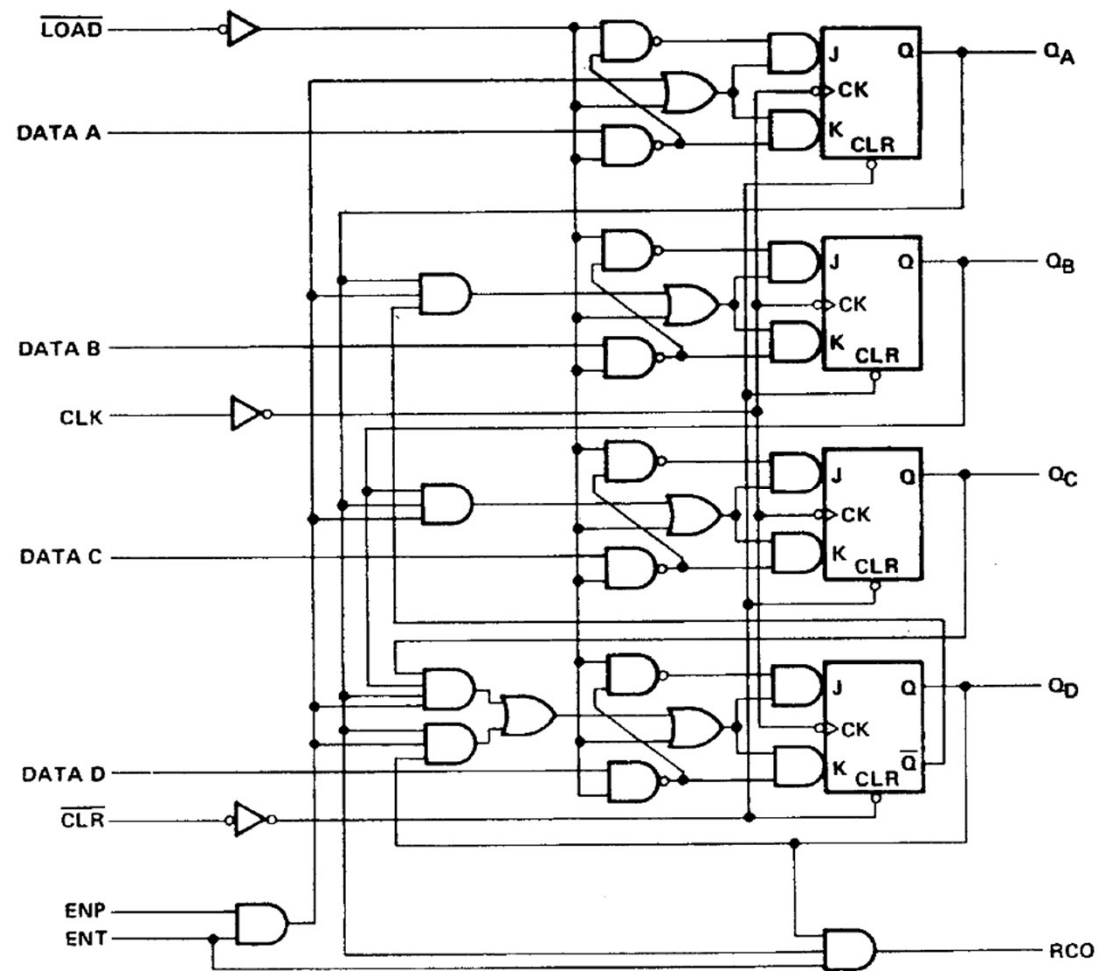
160 , 161 – Asynch reset

162 , 163 – Synch reset

163 – Binary, Synch reset

160 – BCD, Asynch reset

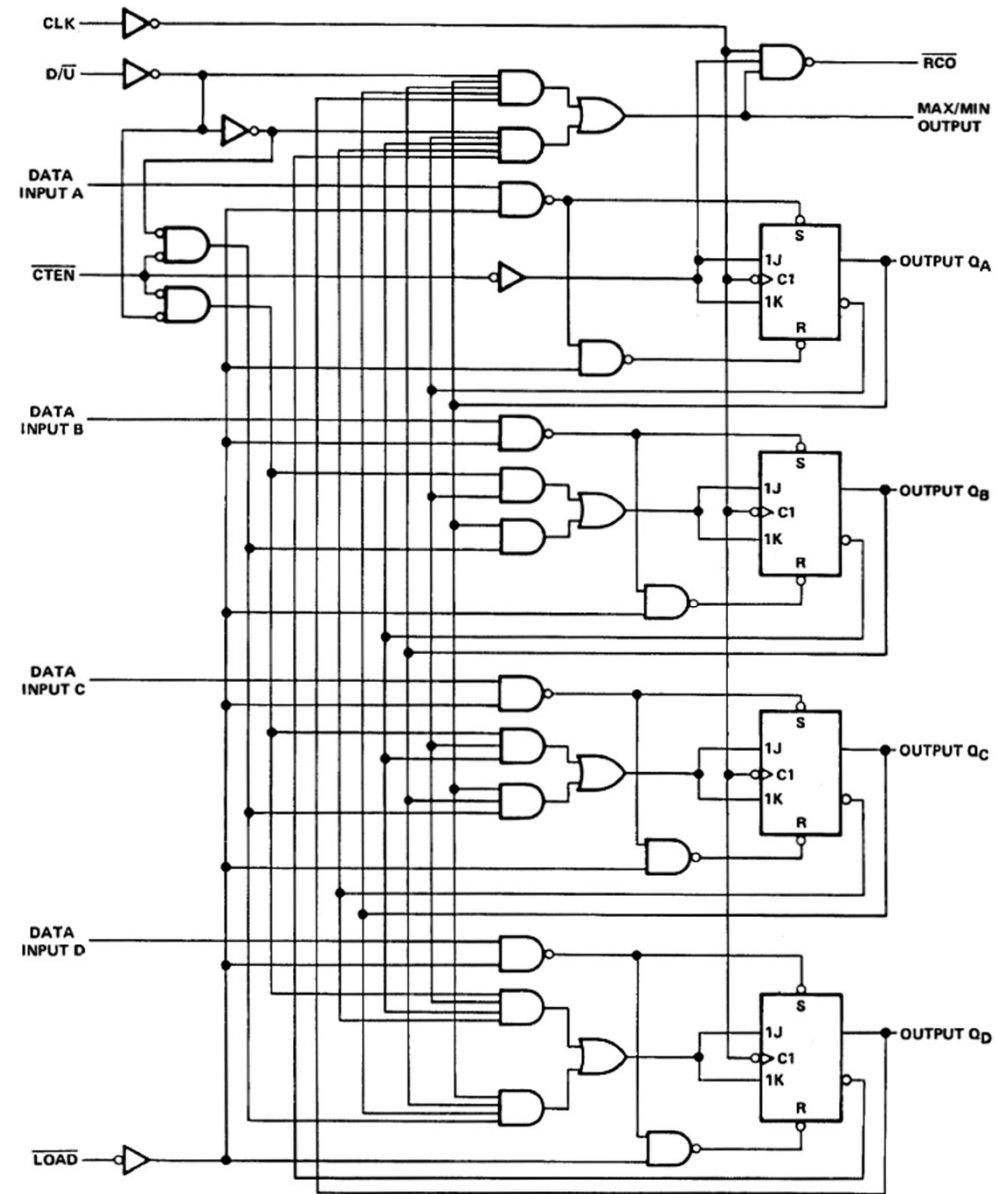
74190, 74191

**Rodzinka synchronicznych dwukierunkowych
liczników 4-bitowych z wpisem asynchronicznym,
zezwoleniem i sygnałem kierunku...**

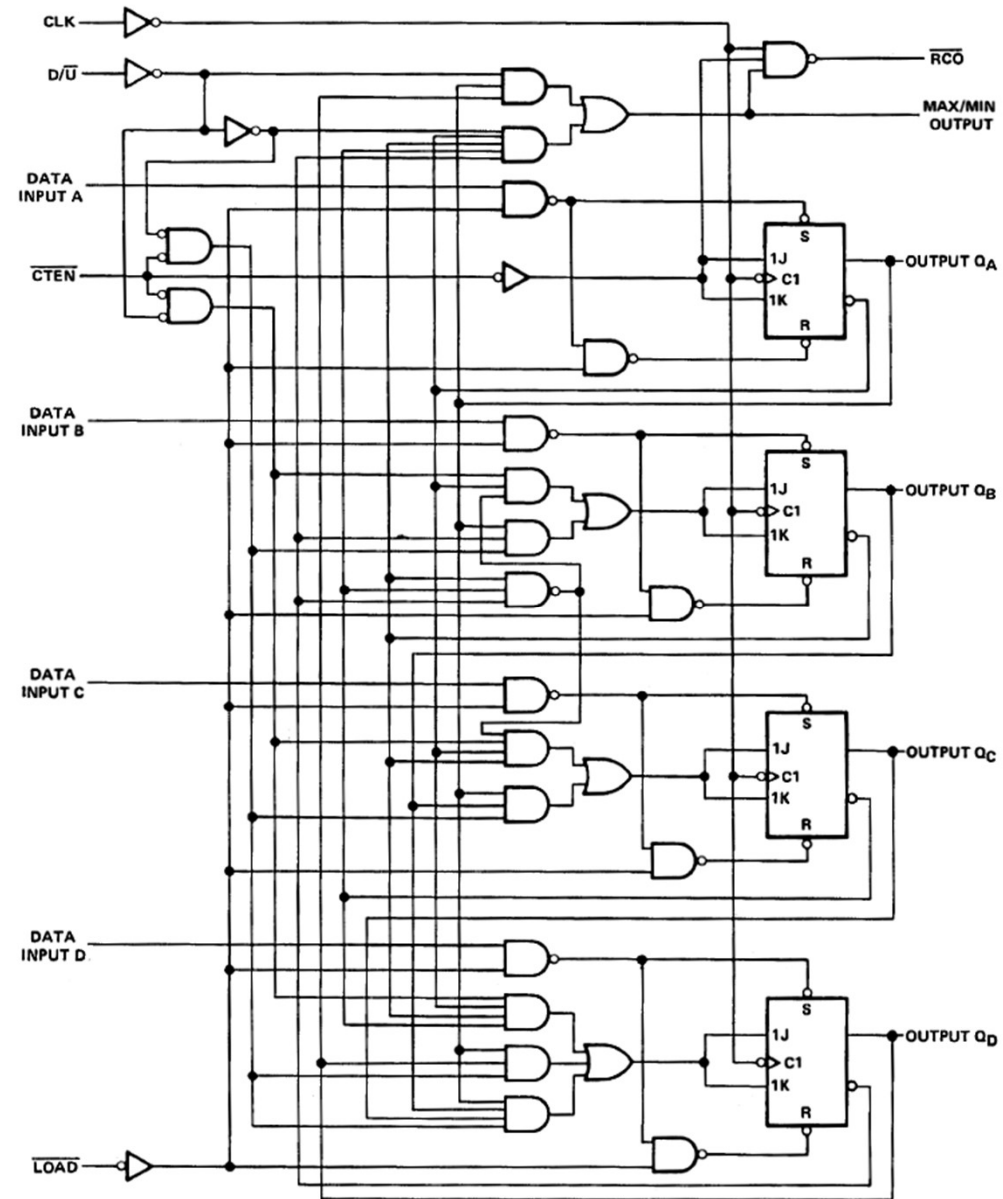
190 – BCD

191 – Binary

191 – Binary...

190 – BCD...

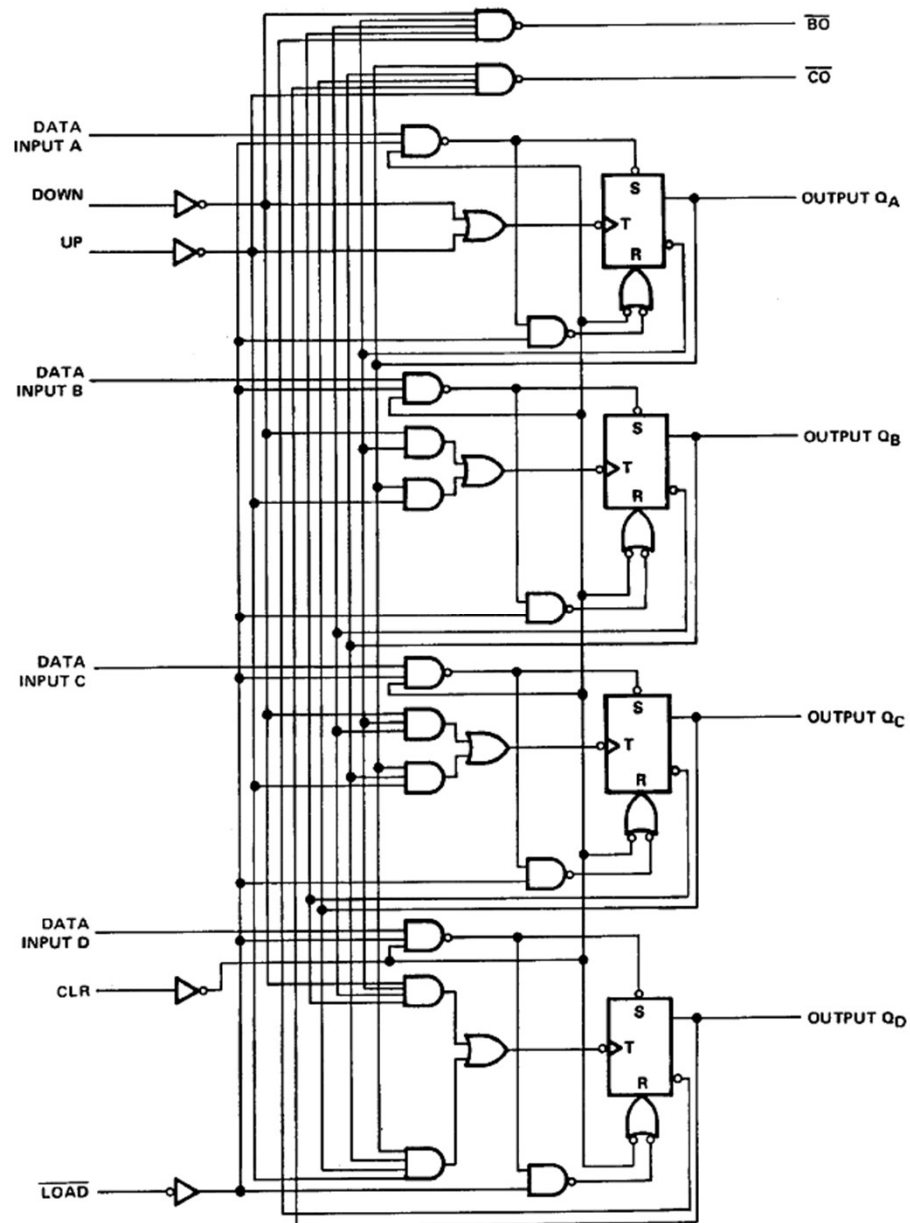
74192, 74193

Rodzina synchronicznych dwukierunkowych liczników 4-bitowych z wpisem asynchronicznym, zezwoleniem, osobnymi wejściami zegarowymi dla kierunku zliczania (CPU, CPD)...

192 – BCD

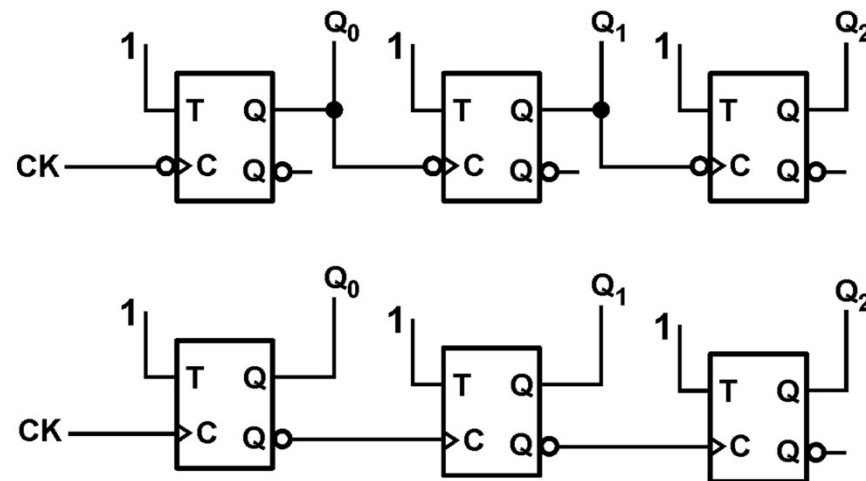
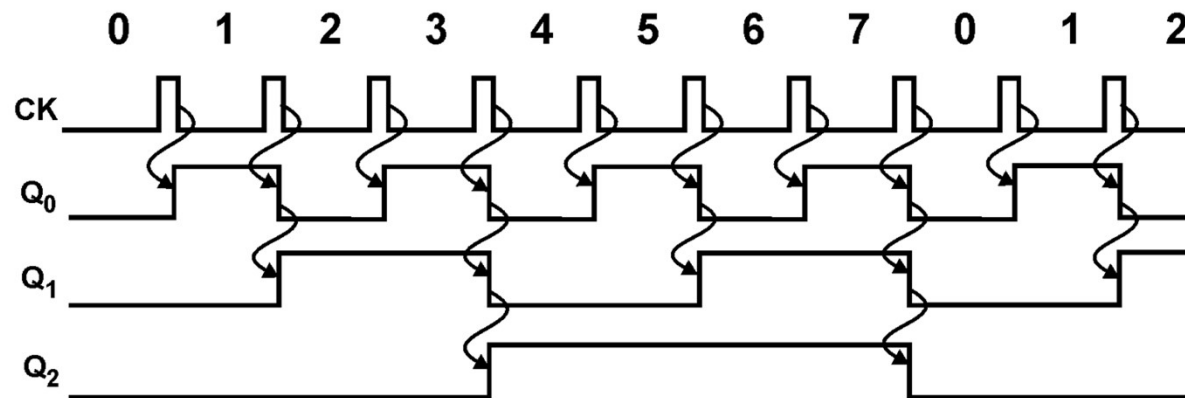
193 – Binary

193 – Binary...

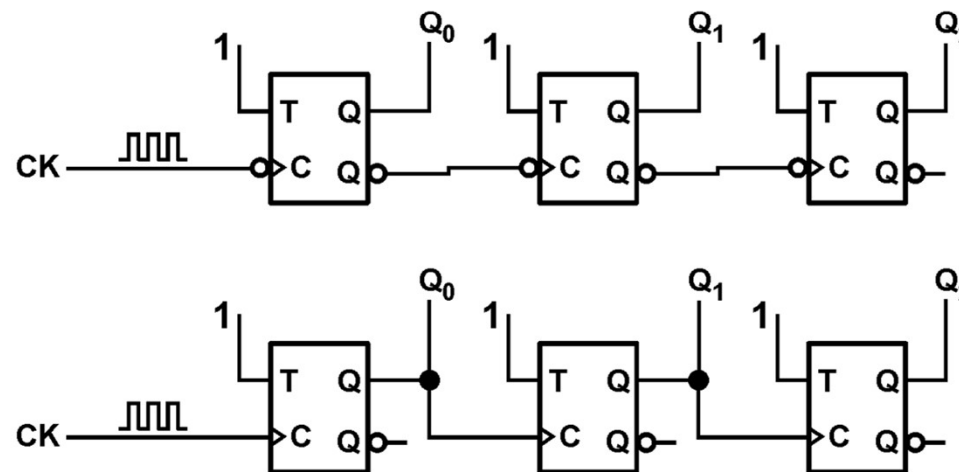
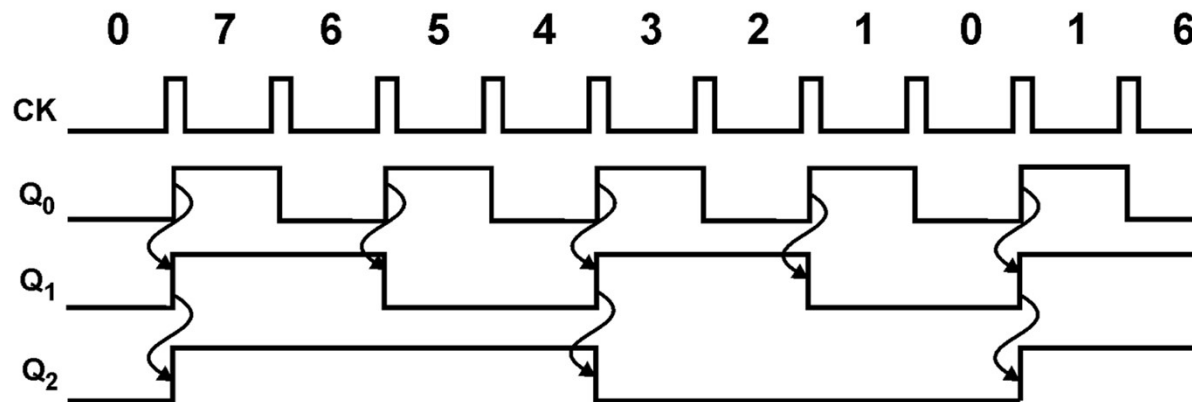
Liczniki – asynchroniczny licznik dwójkowy

Liczenie w przód , np. modulo 8

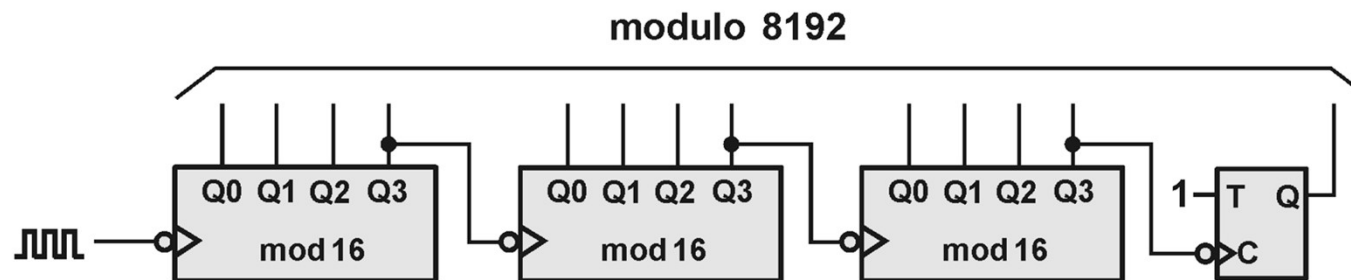
Liczniki – asynchroniczny licznik dwójkowy

Liczenie wstecz , np. modulo 8

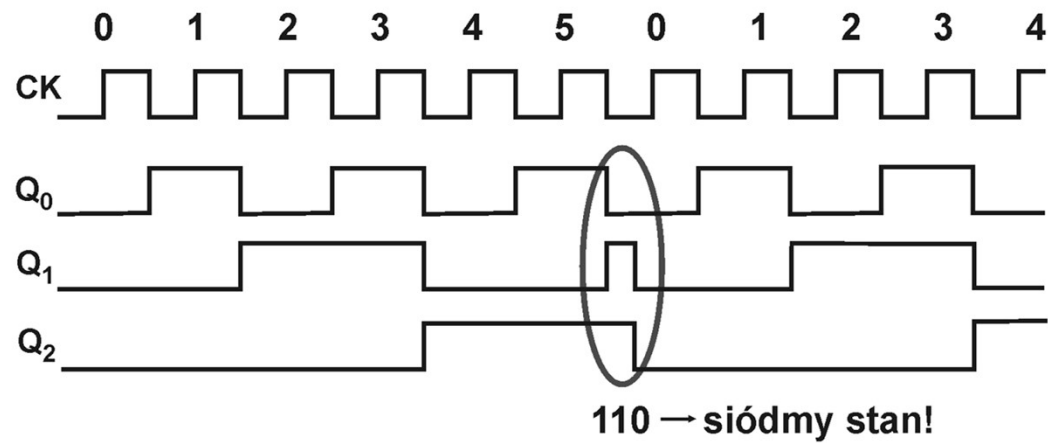
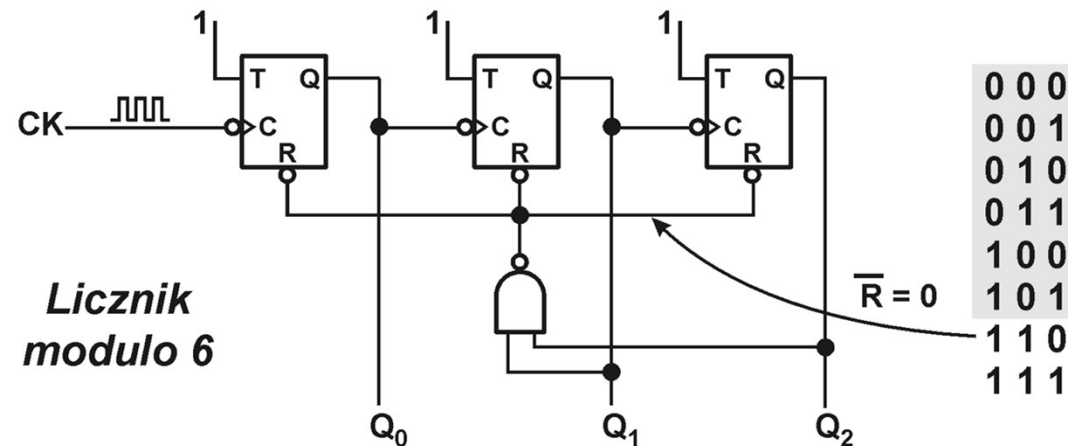
Liczniki – asynchroniczny licznik dwójkowy

Zwiększenie cyklu liczenia otrzymujemy poprzez dołączenie kolejnych przerzutników oraz liczników.

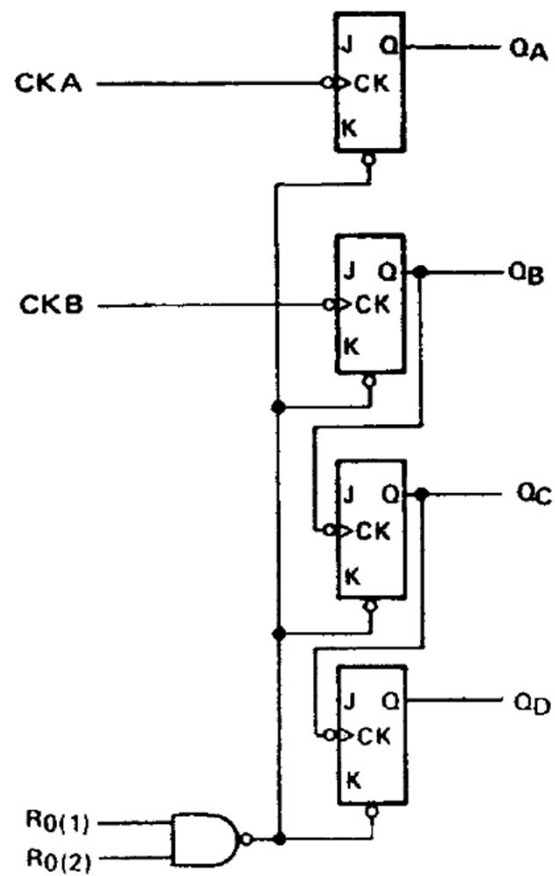
Liczniki – skracanie cyklu liczenia

Asynchroniczne kasowanie – najpopularniejsze ale...

7493

Asynchroniczny licznik 4-bitowy z kasowaniem

7490

Licznik BCD – modulo 10, dekada

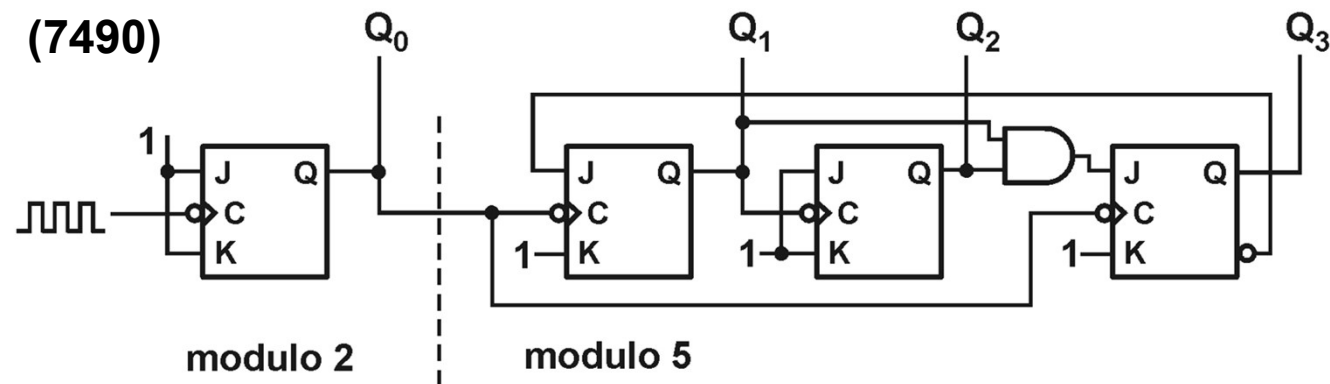
$Q_3 Q_2 Q_1 Q_0$	$L(Q)$
0 0 0 0	0
0 0 0 1	1
0 0 1 0	2
0 0 1 1	3
0 1 0 0	4
0 1 0 1	5
0 1 1 0	6
0 1 1 1	7
1 0 0 0	8
1 0 0 1	9

Szczególny przypadek licznika 4-bitowego wynikający z dziesiętnego systemu liczbowego.

Stosowane są w przyrządach pomiarowych ze wskaźnikami wyniku pomiaru: U, I, f, RLC, itp...

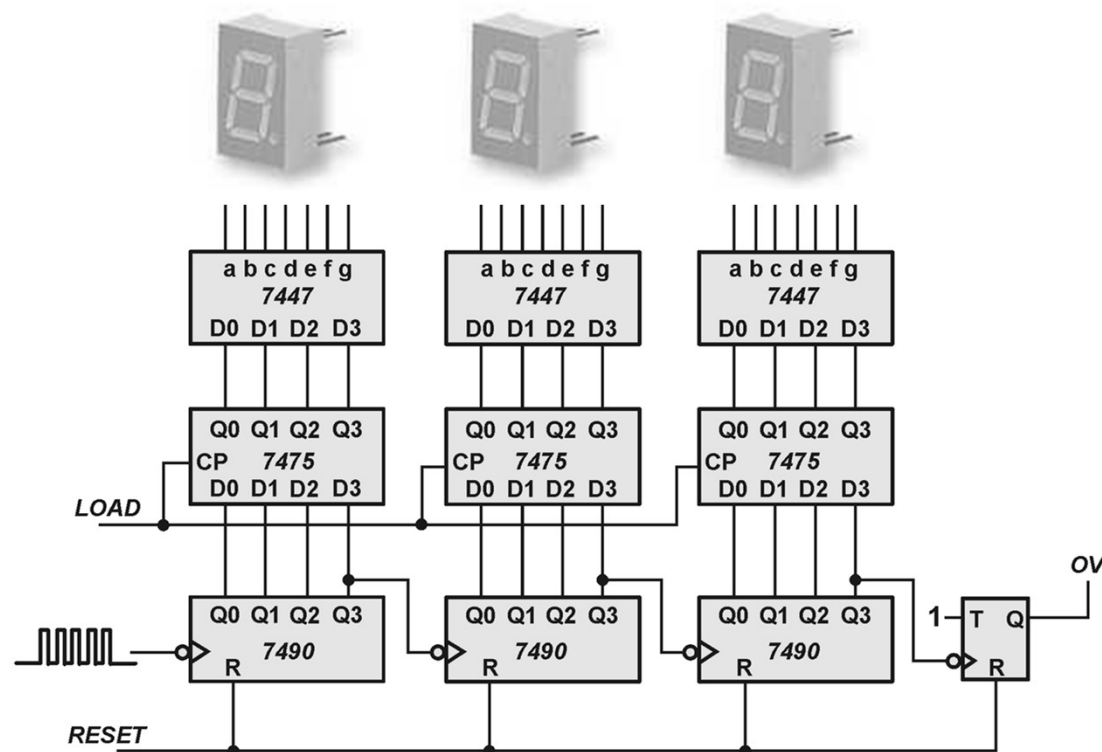
Łączone szeregowo dają liczniki o cyklach: modulo 100, modulo 1000, modulo 10000, ...

Zatem cykl zliczania ma 10^K różnych stanów, gdzie K to liczba liczników BCD.

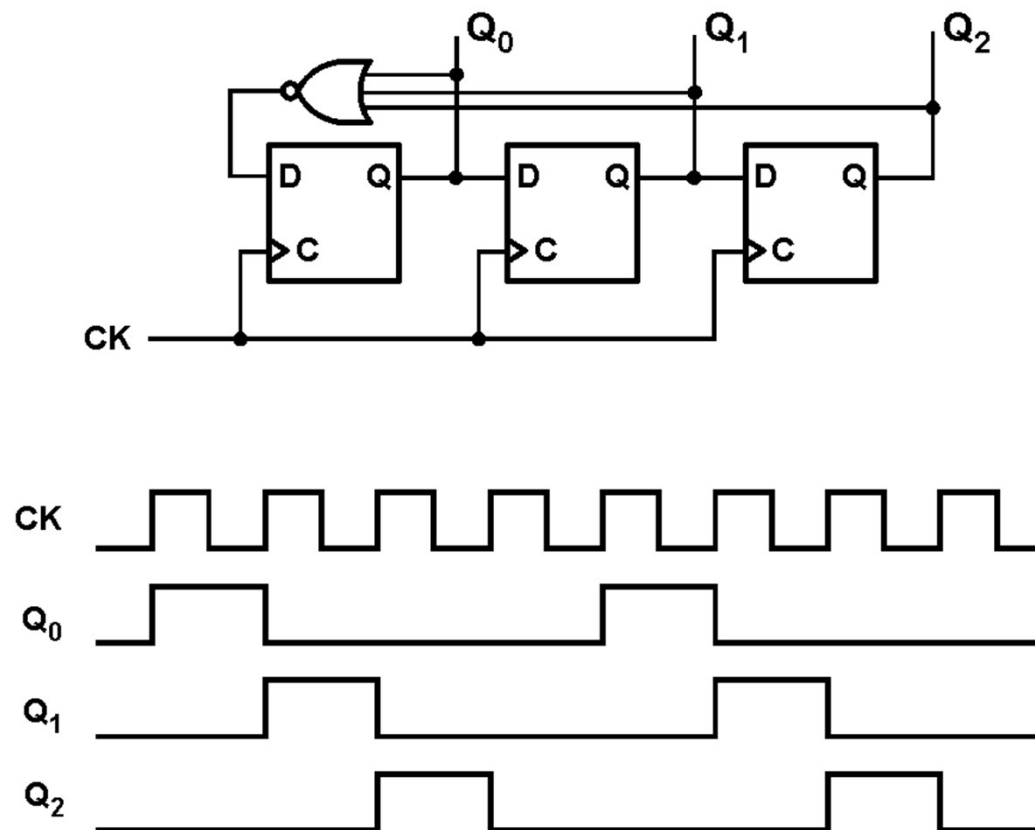
Miernik cyfrowy...

Np. do cyfrowego pomiaru wielkości fizycznych, po konwersji na częstotliwość lub odcinek czasu...

LICZNIKI PIERŚCIENIOWE – 1 z N , krążąca jedynka z korekcją

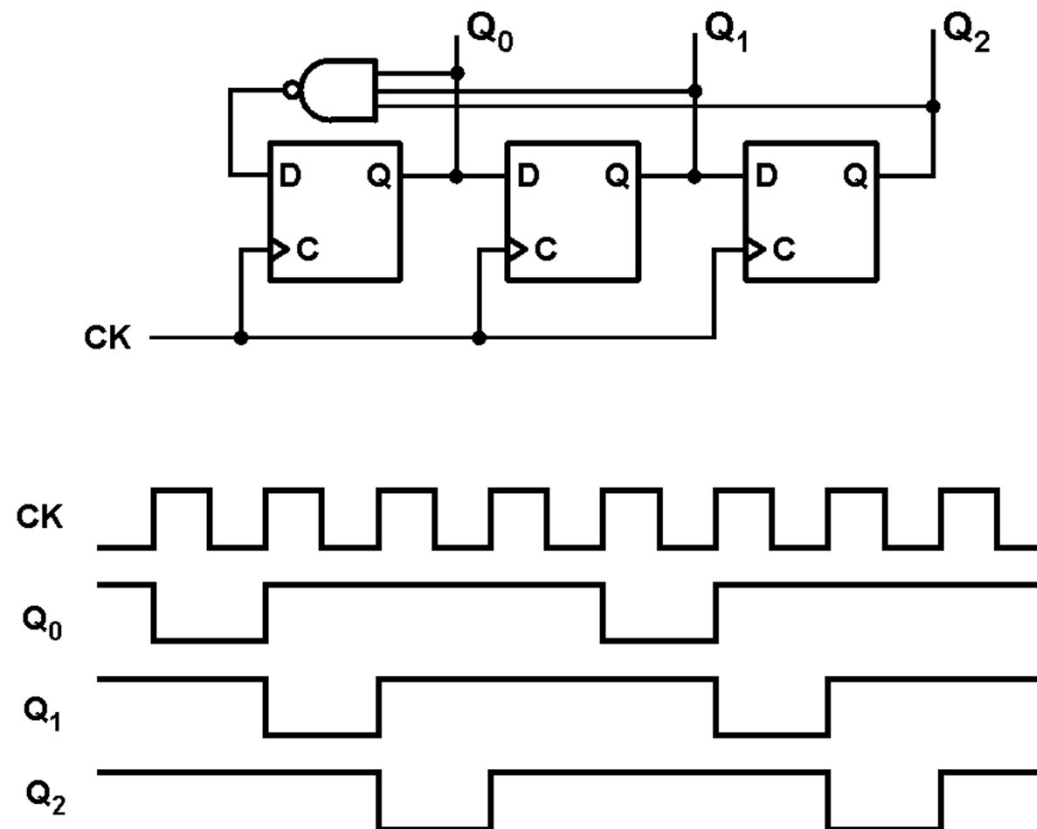
Np.: $N = 3$

Bramka NOR zapewnia autokorekcję

LICZNIKI PIERŚCIENIOWE – 0 z N , krążące zero z korekcją

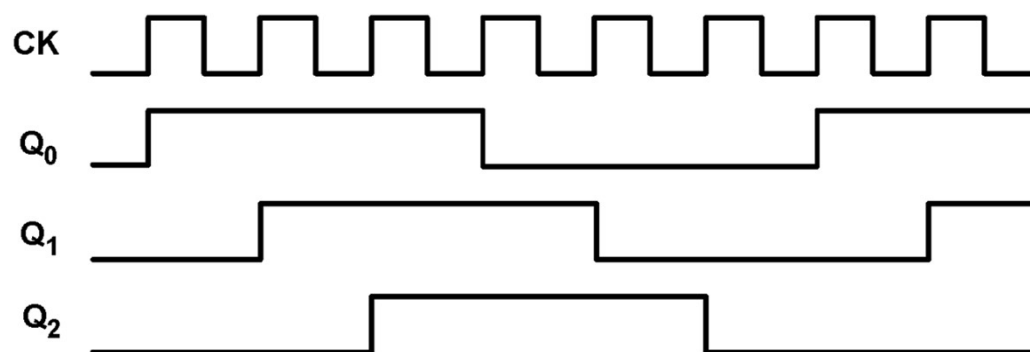
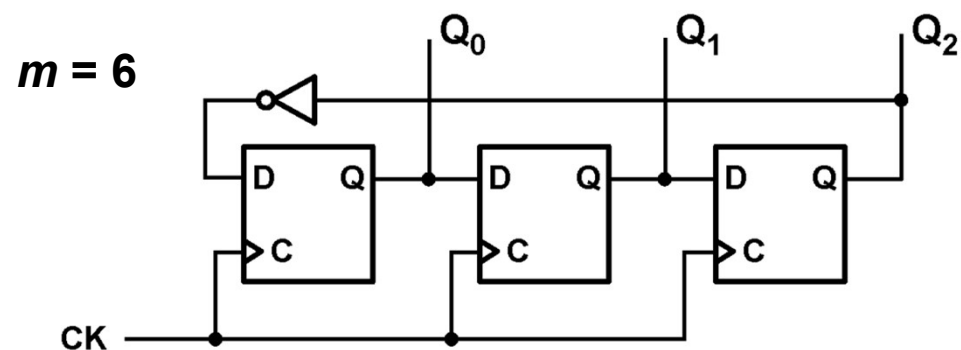
Np.: $N = 3$

Bramka NAND zapewnia autokorekcję

LICZNIKI PIERŚCIENIOWE – Licznik Johnsona

Długość cyklu liczenia jest równy $2n$

Dzielniki częstotliwości

Dzielniki częstotliwości to liczniki, których najbardziej znaczący bit jest wyjściem układu.

Częstotliwość wejściowa jest podzielona przez wartość długości cyklu liczenia m licznika.

Okres sygnału wyjściowego dzielnika jest m razy większy od okresu sygnału wejściowego.

$$f_{WY} = \frac{f_{WE}}{m} \quad T_{WY} = m T_{WE}$$

